

**PRZYSPOSOBIENIE
BIBLIOTECZNE
E-SZKOLENIE**

**material uzupełniający dla studentów
2 stopnia**

DOKUMENTY W OTWARTYM DOSTĘPIE

Dokumenty w postaci pełno tekstowej są najchętniej poszukiwanym przez użytkowników typem zasobu. Na rzecz bezpłatnego dostępu do tych publikacji powstała inicjatywa Open Access, która zachęca autorów publikacji naukowych do zamieszczania ich w Internecie.

Najliczniejszą grupę dokumentów naukowych, dostępnych w Internecie stanowią artykuły z czasopism. Są one dostępne zarówno w obrębie czasopisma, jak i w postaci pojedynczej publikacji, w oderwaniu od całego tytułu.

Druga grupa dokumentów to wydawnictwa zwarte: monografie, materiały konferencyjne i inne. W przypadku prac zbiorowych udostępniane są poszczególne rozdziały.

Poza dokumentami tekstowymi udostępniane są także multimedialne treści.

Większość naukowych publikacji elektronicznych jest przechowywana:

- w repozytoriach,
- bibliotekach cyfrowych,
- na stronach WWW czasopism,
- stronach WWW instytutów i towarzystw naukowych.

Z dokumentów w wersji elektronicznej, w pełnym dostępie, można skorzystać w bibliotekach cyfrowych i repozytoriach. Dostęp do wersji elektronicznych zapewniają również niektóre katalogi biblioteczne i bazy danych, jednak na warunkach określonych przez instytucję macierzystą.

1. BIBLIOTEKI CYFROWE I REPOZYTORIA

BIBLIOTEKA CYFROWA to kolekcja publikacji, która jest rozpowszechniana i udostępniana w postaci cyfrowej.

Biblioteka cyfrowa, nazywana również biblioteką internetową lub wirtualną – to strona internetowa, która udostępnia publikacje w formie elektronicznej. Podobnie jak biblioteka klasyczna udostępnia książki, czasopisma oraz zbiory specjalne. Dostęp do biblioteki cyfrowej jest powszechny, z każdego miejsca na świecie, bez wcześniejszego zapisywania się do takiej biblioteki. **Warunkiem jest dostęp do Internetu.** Udostępniane są w niej dokumenty, do których wygasły autorskie prawa majątkowe lub autorzy zgodzili się na ich otwarty dostęp.

Klasyczne biblioteki cyfrowe tworzą najczęściej instytucje, które posiadają własne zbiory.

Podział bibliotek cyfrowych:

- Instytucjonalne biblioteki cyfrowe – powoływane są przez uczelnie w oparciu o dorobek naukowy własnych pracowników i zbiory własnych bibliotek klasycznych, np.

Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa

<https://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra?pid=34056>

Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego

<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra>

- Regionalne biblioteki cyfrowe – gromadzą i udostępniają zasoby miasta, województwa lub historycznie ujmowanego regionu. Tworzą je nie tylko biblioteki ale także muzea i archiwa, np.:

Podlaska Biblioteka Cyfrowa

<http://pbc.biaman.pl/dlibra>

- Działowe biblioteki cyfrowe – prezentują materiały z konkretnej dziedziny wiedzy lub obszaru tematycznego, np.:

Pedagogiczna Biblioteka Cyfrowa

<http://pbc.up.krakow.pl/dlibra>

Bibliologiczna Biblioteka Cyfrowa,

Morska Biblioteka Cyfrowa

- Cyfrowe biblioteki o zasięgu narodowym i międzynarodowym:
Cyfrowa Biblioteka Narodowa POLONA, która prezentuje najważniejsze dzieła kultury narodowej,
EUROPEANA - zapewnia dostęp do cyfrowych wersji dziedzictwa kulturowego krajów europejskich: dzieł sztuki, książek, filmów z całej Europy.

REPOZYTORIUM to inny typ biblioteki cyfrowej. Jego celem jest upowszechnienie dorobku naukowego pracowników danej instytucji (uczelni wyższej) lub danej dziedziny:

Repozytoria instytucjonalne (przykłady)

- **AMUR** – Repozytorium Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
<http://lib.amu.edu.pl/repozytorium-amur/>
- **RUMAK** – Repozytorium Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
<https://repozytorium.umk.pl/>
- Repozytorium Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie
<http://rep.up.krakow.pl/xmlui/>

Repozytorium ogólnopolskie

- CeON – projekt ogólnopolski, w którym mogą umieszczać swoje publikacje pracownicy instytucji, które nie posiadają własnych repozytoriów.
<https://depot.ceon.pl/>

2. OBIEKTY CYFROWE W KATALOGACH I BAZACH BIBLIOGRAFICZNYCH

W związku z rozwojem systemów bibliotecznych wyposażane są one o moduł zasobów cyfrowych (w przypadku systemu ALEPH jest to moduł o nazwie ADAM), który umożliwia bibliotekom zarządzanie zasobami elektronicznymi bezpośrednio w środowisku programu bibliotecznego.

W ten sposób w katalogu współistnieją książki i czasopisma z materiałami audiowizualnym i dźwiękowymi lub publikacjami elektronicznymi. Czytelnicy otrzymują w pełni zintegrowany zasób biblioteczny w skład którego wchodzi zarówno tradycyjne zbiory drukowane oraz zbiory elektroniczne. Ułatwieniem jest uzupełnienie rekordu bibliograficznego obrazem zeskanowanego spisu treści danej publikacji lub pełnym artykułem. Użytkownicy mogą przeglądać katalog lub bazę i po uzyskaniu uprawnień pobierać zbiory cyfrowe.

Na przykład bazę bibliograficzną artykułów z czasopism **EDUKACJA** rozszerzono o artykuły w wersji elektronicznej online. Celem tego było dostarczenie użytkownikom pełnych wersji tekstów (w postaci pdf).

Wyniki dla Wszystkie pola – pedagogika AD; sortowanie wg Rok (malejąco)/Autor

Opcje sortowania: »Autor/Rok(m)»Autor/Rok(r)» Rok(m)/Autor»Rok(r)/Autor»Autor/Tytuł»Tytuł/Rok(m)»Tytuł/Rok(r)»Rok(m)/Tytuł»Wydawca/Tytuł

Opcje formatowania : » 951 » 952 » 953 » Widok skrócony – tabela

Rekordy 1 – 10 z 3740

(maksymalna ilość wyświetlonych i sortowanych rekordów to 9999)

#	Autor	Tytuł	Wydawca	Zasób	Link
1		Spółczesność. kultura. wychowanie. księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Januszowi Szumskiemu z okazji 90-lecia urodzin. /	Częstochowa : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie, 2020.	Wolny dostęp-zwarte-1 o./1 / 0	
2	Celuch, Małgorzata. Autor	Nauczyciel wspomagający w szkole. przedszkolu, ośrodku. pojęcie i umocowanie prawne. globalny i zasady współpracy z innymi nauczycielami. niezbędna dokumentacja. pytania i odpowiedzi ekspertów. /	Warszawa : Wiedza i Praktyka sp. z o.o., copyright © 2020.	Czytelnia Pedagogiczna / 1 / 0	
3	Dobijański, Mariusz (1970-). Autor	Niedostosowanie społeczne nieletnich. profilaktyka i resocjalizacja. /	Siedlce : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego, 2020.		[Dostęp z sieci wewnętrznej UJK lub przez Portę: https://libra.libok.pl/book/221123]
4		Człowiek w sytuacji problemów. psychosocjalne problemy jednostki oraz instytucjonalne i społeczno-instytucjonalne sposoby ich rozwiązywania. /	Poznań : Wydawnictwo Naukowe UAM, 2020.	Czytelnia Pedagogiczna / 1 / 0	
5	Kaszańska-Oztergas, Patrycja. Autor	Zainteresowanie ojcem zastępczym w opiece i wychowanie dzieci w rodzinnych domach dziecka. /	Opole : Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2020.	Czytelnia Pedagogiczna / 1 / 0	
6		Pedagogika i psychologia dla współczesnego człowieka. /	Poznań : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, 2020.	Czytelnia Pedagogiczna / 1 / 0	
7	Mendel, Maria (1960-). Autor	Pedagogika społeczna w zercie epistemologicznym. orientacja kosmopolityczna. /		Czytelnia Pedagogiczna / 1 / 0	
8	Modrzewski, Jerzy (1946-). Autor	Pedagogika społeczna a socjologia wychowania i edukacji. dylematy współpracy. /		Czytelnia Pedagogiczna / 1 / 0	
9		Konteksty kultury i edukacji muzycznej. /	Kielce : Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, 2020.	Wolny dostęp-zwarte-1 o./1 / 0	
10	Pękowska, Marzena. Autor	Wielokulturowość w praktyce surypedagogicznej w Polsce w latach 1918-1939. /	Kraków : Oficyna Wydawnicza Impuls, 2020.	Czytelnia Pedagogiczna / 1 / 0 Magazyn-partner: 2 / 0 Wolny dostęp-zwarte-1 o./1 / 0	

3. CZASOPISMA OPEN ACCES

Mówiąc o zasobach cyfrowych należy wspomnieć o czasopismach Open Access, które są alternatywą dla płatnych e-czasopism. Czasopisma (OA) dostępne są w pełnych wersjach w serwisach:

DOJA – Directory of Open Access Journals – <https://doaj.org/>, jest to baza opisów czasopism otwartych. Wyszukiwanie za pomocą filtrów takich jak: dziedziny, wydawcy, rodzaj licencji, kraj, język.

ARIANTA- naukowe i branżowe polskie czasopisma elektroniczne. Baza zawiera informacje oraz linki do polskich czasopism elektronicznych. Są to zarówno czasopisma z dostępem do pełnych tekstów, jak również czasopisma, które udostępniają na swych stronach WWW tylko spisy treści lub abstrakty.

BAZY DANYCH I KATALOGI CENTRALNE

Baza danych to uporządkowany zbiór danych przechowywany w komputerze.

Klasyfikacja baz danych:

- bazy bibliograficzne – gromadzą wyłącznie dane bibliograficzne uzupełnione o abstrakty,
- bazy pełnotekstowe – zawierają pełne teksty artykułów czasopism lub obszerne fragmenty albo całe materiały źródłowe,
- bazy informatorowe – zawierające pełne opisy hasłowe np. słowników, encyklopedii, osób instytucji.

Podział baz:

BAZY OPEN ACCES (Otwarte bazy danych)

DOAB (Directory of Open Access Books) –

<https://www.doabooks.org/>

Pełnotekstowa baza książek z wielu dziedzin wiedzy (m.in. nauki o ziemi, matematyka, ekonomia, nauki społeczne i humanistyczne) różnych wydawców.

DOAJ (Directory of Open Access Journals) –

<https://doaj.org/>

Zawiera spisy międzynarodowych, recenzowanych czasopism naukowych, do których dostęp jest darmowy. Obejmuje między innymi nauki społeczne i humanistyczne.

BAZY DZIEDZINOWE (przykład z zakresu pedagogiki – w wyborze)

Pedagog – https://aleph.uni.opole.pl/F/?func=find-b-0&local_base=uop03

Baza obejmuje literaturę o tematyce: opieka społeczna, pedagogika: opiekuńczo-wychowawcza, specjalna, przedszkolna i wczesnoszkolna, praca socjalna, prawa człowieka,

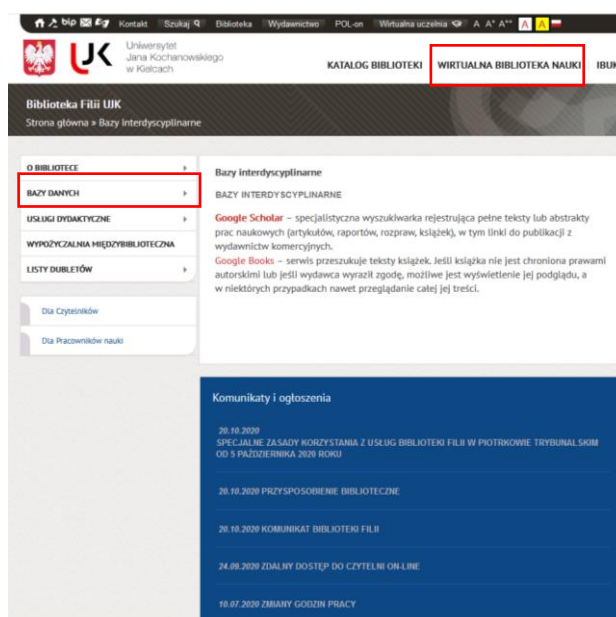
profilaktyka i terapia uzależnień, problemy rodziny, rehabilitacja niepełnosprawnych. Baza przygotowywana jest w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Opolskiego.

EDUKATOR – <http://bgbase.up.krakow.pl/biblio/bibliografia/index.php?base=edu>

Baza tworzona przez Bibliotekę Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie - zawiera opisy bibliograficzne całych książek, fragmentów książek, artykułów z czasopism i recenzji z zakresu m.in. pedagogiki, psychologii, socjologii, metodyki nauczania poszczególnych przedmiotów, edukacji. Tworzona jest w oparciu o zbiory własne Biblioteki Głównej.

ERIC Międzynarodowa baza z zakresu pedagogiki – <http://eric.ed.gov/>

Wykaz wybranych baz znajduje się na stronie Biblioteki Filii w zakładce „Bazy danych”

KATALOGI CENTRALNE (w wyborze)

Katalogi centralne są w rzeczywistości bazami danych zawierającymi informacje o zawartości bibliotek.

Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny (NUKAT) to centralny największy katalog centralny w Polsce. Katalog jest źródłem informacji o zasobach polskich bibliotek akademickich i naukowych. Informuje gdzie książkę można wypożyczyć.

Katalog Rozproszony Bibliotek Polskich (KaRo) - to metawyszukiwarka, która przeszukuje wiele katalogów jednocześnie. Wyniki przedstawia w postaci zbiorczego

zestawienia. W szybki sposób można sprawdzić dostępność publikacji i sprowadzić ją do bibliotek za pomocą wypożyczalni międzybibliotecznej.